

رامین پرتو

نشست وزرای خارجه گروه ۲۰ در آتلانتا به صحنه نمایش اختلافات عمیق میان روسیه و کشورهای اروپایی بر سر جنگ اوکراین تبدیل شد. لغو عکس دسته‌جمعی وزیران به دلیل مخالفت شماری از نمایندگان اروپایی با حضور در کنار سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه، اتفاقی صرفاً تشریفاتی نبود؛ بلکه نشان داد شکاف سیاسی و امنیتی میان مسکو و پایتخت‌های اروپایی همچنان پابرجاست. این رویداد در شرایطی رخ داد که واشنگتن تلاش می‌کند ضمن حفظ ارتباط با روسیه، زمینه مذاکرات احتمالی برای پایان جنگ را فراهم کند؛ رویکردی که با اولویت‌های امنیتی بسیاری از کشورهای اروپایی تفاوت دارد.

نزاع بر سر اوکراین

حضور لاوروف در نشست آتلانتا از ابتدا با واکنش منفی شماری از نمایندگان اروپایی مواجه شد. یوهان واده‌فول، وزیر خارجه آلمان، اعلام کرد که با توجه به شرایط جنگ اوکراین، عکس مشترکی با حضور لاوروف گرفته نخواهد شد. در نهایت، وزارت خارجه آمریکا عکس سنتنی گروهی را از برنامه نشست حذف کرد. این تصمیم نشان داد اختلافات سیاسی اعضای گروه ۲۰ تا اندازه‌ای عمیق است که حتی یک مراسم نمادین نیز نمی‌تواند بدون تنش برگزار شود.

ریشه‌های اختلاف را باید در برداشت متفاوت مسکو و کشورهای اروپایی از جنگ اوکراین و شرایط پایان آن جست‌وجو کرد. از نگاه دولت‌های اروپایی، جنگی که از فوریه ۲۰۲۲ آغاز شده، صرفاً مناقشهای سرزمینی نیست، بلکه مستقیماً با امنیت اروپا، اعتبار تعهدات بین‌المللی و آینده نظم امنیتی این قاره ارتباط دارد. به همین دلیل، بسیاری از دولت‌های اروپایی معتقدند تا زمانی که روسیه به حملات نظامی ادامه می‌دهد و نشانه‌ای عملی از تغییر رفتار خود نشان نمی‌دهد، عادی‌سازی روابط با مسکو توجیه‌پذیر نیست.

اظهارات دایا کالاس، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، در حاشیه نشست نیز همین رویکرد را منعکس کرد. او لاوروف را به ارائه روایت‌های نادرست درباره جنگ اوکراین متهم کرد و گفت مسکو نشانه‌ای از آمادگی واقعی برای عقب‌نشینی از مواضع خود نشان نداده است. کالاس همچنین با اشاره به افزایش تلفات غیرنظامیان تأکید کرد که معیار سنجش تمایل روسیه به مذاکره باید اقدامات عملی این کشور باشد، نه اظهارات دیپلماتیک مقام‌های آن. از دیدگاه بروکسل، توقف حملات و

خبر

هشدار چین درباره رقابت تسلیحاتی در فضا

گوگو جیاکون، سخنگوی وزارت امور خارجه چین (شنبه) در نشست خبری خود در پکن، با اشاره به تصویب دو قطعنامه مرتبط با فضا در نخستین کمیته مجمع عمومی سازمان ملل متحد، موضع رسمی پکن درباره امنیت فضایی ماورای جوا را تشریح کرد. به گزارش شینهوا، وی با بیان اینکه چین همواره بر استفاده صلح‌آمیز از فضای ماورای جو تأکید داشته و به دنبال تحقق «جامعه مشترک با آینده مشترک برای بشریت» در فضا است، اعلام کرد: از سال ۲۰۱۷، چین هر ساله همراه با کشورهای

است. گوگو جیاکون همچنین با اشاره به تصویب مجدداً این دو قطعنامه با اکثریت قاطع آرا در نخستین کمیته هشتادویکمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد، افزود: این برای دهمین سال متوالی است که مفهوم جامعه مشترک با آینده مشترک برای بشریت در قطعنامه‌های مربوط به فضا در مجمع عمومی سازمان ملل متحد درج می‌شود که نشان می‌دهد این مفهوم با روند زمانه همسو بوده و با انتظارات عمومی جامعه بین‌المللی مطابقت دارد و به یک کالای عمومی بین‌المللی با اهمیت شاخص در جهان امروز تبدیل شده است. بر اساس این گزارش، پیش از این نیز «لی چی جیانگ» رئیس‌جمهور چین در امور خلع سلاح در سخنانی در نخستین کمیته مجمع عمومی سازمان ملل متحد، با اشاره به خطرات ناشی از استقرار سلاح در مدار زمین از سوی برخی کشورها، تأکید کرده بود که جلوگیری از رقابت تسلیحاتی و تسلیحاتی‌شدن فضا، فوری‌ترین وظیفه در حکمرانی امنیت فضای ماورای جواست.

سومالی و ترکیه مرکز فرماندهی هوایی ایجاد می‌کنند

پایگاه خبری «الصومال الآن» فاش کرد که ارتش‌های سومالی و ترکیه قصد دارند مرکز برای فرماندهی و هماهنگی عملیات هوایی در پایگاه نظامی بالیدوعلی در منطقه شبیلی سفلی ایجاد کنند. این مرکز قرار است پشتیبانی هوایی از عملیات نظامی بنوده را که با مشارکت نیروهای کماندویی سومالی، از جمله یگان‌های «غورغور»

و «دنب» علیه گروه الشباب انجام می‌شود، برعهده بگیرد. این طرح در شرایطی دنبال می‌شود که گزارش‌هایی از کاهش پشتیبانی هوایی آمریکا از عملیات نظامی در سومالی منتشر شده و ترکیه در صدد تقویت نقش خود در همکاری نظامی و پشتیبانی هوایی از نیروهای سومالی است.
باین حال، زمان راه‌اندازی مرکز و جزئیات تجهیزات

نشست وزرای خارجه گروه ۲۰، اختلافات عمیق روسیه و اروپا را آشکار کرد:

آتلانتا، صحنه جدال مسکو و بروکسل بر سر اوکراین

برقراری آتش‌بس می‌تواند نشانه‌ای معتبر از تغییر رویکرد کرملین باشد. در مقابل، روسیه بر ملاحظات امنیتی و سیاسی خود تأکید دارد و حاضر نیست بدون توجه به خواسته‌هایش درباره آینده اوکراین به توافق برسد. مسکو مسئله گسترش ناتو، جایگاه نظامی اوکراین و ترتیبات امنیتی آینده شرق اروپا را از موضوعات اساسی مذاکرات می‌داند. بنابراین، اختلاف صرفاً بر سر توقف درگیری‌ها نیست، بلکه به این پرسش مربوط می‌شود که پس از پایان جنگ، چه ساختار امنیتی و سیاسی در منطقه شکل خواهد گرفت. از همین منظر، مخالفت اروپایی‌ها با عکس گرفتن در کنار لاوروف را باید اقدامی نمادین برای حفظ فشار سیاسی بر کرملین دانست. کشورهای

از نگاه دولت‌های اروپایی، جنگی که از فوریه ۲۰۲۲ آغاز شده، صرفاً مناقشهای سرزمینی نیست، بلکه مستقیماً با امنیت اروپا، اعتبار تعهدات بین‌المللی و آینده نظم امنیتی این قاره ارتباط دارد و به همین دلیل، بسیاری از دولت‌های اروپایی معتقدند تا زمانی که روسیه به حملات نظامی ادامه می‌دهد و نشانه‌ای عملی از تغییر رفتار خود نشان نمی‌دهد، عادی‌سازی روابط با مسکو توجیه‌پذیر نیست.

اظهارات مارکو روبریو، وزیر خارجه آمریکا، در افتتاحیه نشست نیز بر ضرورت همکاری کشورها برای مقابله با بحران‌های اقتصادی و ژئوپلیتیکی تأکید داشت. با این حال، واشگتن در عمل نشان

نمی‌تواند نگرانی‌های امنیتی اروپا و مسئله حمایت از اوکراین را نادیده بگیرد.

از سوی دیگر، واشنگتن به اختلافات اروپا و روسیه از زاویه رقابت‌های گسترده‌تر جهانی نگاه می‌کند. انرژی، تجارت جهانی، امنیت دریایی و تحولات خاورمیانه نیز در محاسبات کاخ سفید اهمیت دارند. به همین دلیل، آمریکا خواهان مدیریت اختلافات با مسکو است، در حالی که بسیاری از کشورهای اروپایی روسیه را تهدیدی مستقیم و بلندمدت برای امنیت خود می‌دانند. همین تفاوت در تعریف اولویت‌ها، هماهنگی کامل دوسوی آتلانتیک را دشوار کرده است.

چشم‌انداز صلح

با وجود اختلافات آشکار در نشست آتلانتا، نمی‌توان احتمال پایان جنگ اوکراین از مسیر دیپلماتیسی امنتفی دانست. اظهارات لاوروف درباره آمادگی پوتین برای دیدار با زلنسکی در مسکو و دعوت ترامپ از رئیس‌جمهوری روسیه برای شرکت در اجلاس هربران گروه ۲۰ در میامی، از جمله نشانه‌های ادامه تحرکات دیپلماتیک هستند. با این حال، هنوز مشخص نیست این اقدامات تا چه اندازه می‌توانند به توافقی عملی منجر شوند.

مسئله اساسی این است که دو طرف درباره شرایط پایان جنگ اختلافات بنیادین دارند. روسیه خواهان ترتیباتی است که نگرانی‌های امنیتی اعلام‌شده خود را تأمین کند، در حالی که اوکراین بر حفظ حاکمیت ملی و تضمین امنیت سرزمینی خود تأکید دارد. کشورهای اروپایی نیز نگران هستند توافقی بدون تضمین‌های امنیتی معتبر، صرفاً به توقف موقت درگیری‌ها و فراهم شدن فرصت تجدیدقوای نظامی روسیه منجر شود. تحولات میدانی نیز بر پیچیدگی این معادله افزوده است. حملات روسیه به زیرساخت‌های انرژی و مناطق شهری اوکراین، فشار انسانی و اقتصادی بر کی‌یف را افزایش داده است. در مقابل، مقاومت اوکراین و ادامه حمایت کشورهای غربی از این کشور، مانع از آن شده که مسکو بتواند اهداف خود را صرفاً از طریق فشار نظامی محقق کند. در چنین شرایطی، هزینه‌های جنگ برای هر دو طرف همچنان ادامه دارد و همین مسئله ضرورت یافتن راه‌حل سیاسی را برجسته می‌کند.

با این حال، آتش‌بس محدود در شهر اولشکی، واقع در استان خرسون، تحول قابل توجهی در سطح انسانی و دیپلماتیک محسوب می‌شود. این توافق با میانجی‌گری ملاتیا ترامپ و با هدف کمک‌رسانی و تخلیه غیرنظامیان برقرار شد. انتقال گروهی از ساکنان این شهر به بلاروس و فراهم شدن امکان بازگشت آنان به اوکراین نشان داد که حتی در شرایط ناآرامی نظامی نیز امکان همکاری محدود میان مسکو و کی‌یف وجود دارد. البته نباید یک توافق پشردوستانه را با توافق سیاسی برای پایان جنگ یکسان دانست.

از نگاه واشنگتن، روسیه همچنان بازیگری تأثیرگذار در معادلات امنیتی جهان است و بدون مشارکت آن، دستیابی به توافقی پایدار درباره اوکراین دشوار خواهد بود و به همین دلیل، آمریکا تلاش می‌کند حتی در شرایط تداوم اختلافات سیاسی، مسیر مذاکره را باز نگه دارد

خبر

لایپد: اردوگاه نتانیاهاو در انتخابات شکست خورد

یائیر لاپید، رئیس اپوزیسیون اسرائیل اعلام کرد که اردوگاه مخالفان بنیامین نتانیاها، نخست‌وزیر اسرائیل، هرچند به پیروزی قاطعی دست نیافته، اما در انتخابات پیروز شده است. وی از عموم شهروندان خواست در این مرحله حساس و مهم شکیبا باشند. بر اساس نتایج اعلام‌شده، اردوگاه مخالفان در مجموع ۶۷ کرسی از مجموع ۱۲۰ کرسی کست را به دست آورده است، اما در مقابل، ائتلاف به رهبری نتانیاهاو ۵۳ کرسی (شامل ۲۷ کرسی برای حزب لیکود) کسب کرده؛ هرچند اردوگاه نتانیاها به دلیل خودداری احزاب

ترامپ به دنبال اخراج گسترده افغان‌ها از آمریکا

شاون ون دایور، رئیس گروه افغان اوک (#AfghanEvac) گفت، بسیاری از این افراد پس از قدرت گرفتن مجدد طالبان در افغانستان در ۲۰۲۱ و خروج نیروهای آمریکایی از این کشور، گریخته‌اند. به نقل از خبرگزاری رویترز، وی افزود: «برخی از کسانی که با خطر اخراج مواجه‌اند، برادران و پسران مردانی هستند که در کنار

وقصد دارد آن‌ها را اخراج کند؛ همچنین انتظار می‌رود نخستین پرواز انتقال آنها، حتی تا روز دوشنبه انجام شود. یک مقام آمریکایی اعلام کرد که اخراج‌ها از طریق پاکستان صورت خواهد گرفت و واشنگتن به دلیل نداشتن روابط دیپلماتیک با طالبان، نمی‌تواند مستقیماً برای اخراج افراد به افغانستان هماهنگی کند. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا مدعی است هدف از تدابیر مهاجرتی و کارزار اخراج او، بهبود امنیت داخلی این کشور است. اما فعالان حقوق بشر می‌گویند این سخت‌گیری‌ها ناقض «روند قانونی و آزادی بیان است و فضایی ناامن برای اقلیت‌ها ایجاد کرده است»، اقلیت‌هایی که نسبت به «بعیض‌نژادی سیستماتیک» ابراز نگرانی کرده‌اند. وزارت امنیت داخلی آمریکا اعلام کرد افغان‌های شماری در روزنامه نیویوک تایمز نیز نوشت، واشنگتن ده‌ها مهاجر افغان را در ایالت لوئیزیانا بازداشت کرده خواهد کرد.

جهان نما

تهدید نظامی و تکاپو در اسکاندیناوی:

آیا مدل «نوردیک»

می‌تواند ناتو را نجات دهد؟

با افزایش تهدید روسیه و فشار آمریکا بر اروپا برای پذیرش مسئولیت بیشتر دفاعی، کشورهای نوردیک با شکل‌دادن به یک بلوک بازدارندگی منطقه‌ای و سطحی بی‌سابقه از همکاری نظامی، الگویی عملی برای نجات و بازسازی ناتو ارائه کرده‌اند؛ الگویی که به‌طور تحلیلی‌گران می‌تواند در دیگر مناطق خط مقدم، از بالتیک تا دریای سیاه، تکرار شود.

مجله فارن افرز در گزارشی نوشت: در ماه اوت، به درخواست فنلاند، دولت سوئد جنگنده‌ها و یک ناو جنگی را برای کمک به گشت‌زنی در حریم هوایی شرق فنلاند و خلیج فنلاند در برابر ورودهای هوایی روسیه و پهپادهایی که از عملیات اوکراین منحرف می‌شوند، مستقر کرد. نکته مهم این بود که دارایی‌های سوئدی تحت فرماندهی فنلاند و مطابق قواعد درگیری فنلاند عمل می‌کردند. این اقدام تازه‌ترین نمونه از جش کیفی فنلاند و سوئد به عنوان دو عضو جدید ناتو در هماهنگی دفاعی بود.

کشورهای حوزه نوردیک (دانمارک، فنلاند، ایسلند، نروژ و سوئد و همچنین قلمروهای خودمختار آند، گرینلند، سوالبار و فاروئه) در چهار سال گذشته همکاری منطقه‌ای خود را به‌طور چشمگیری گسترش داده‌اند. در این میان دانمارک، فنلاند، ایسلند، نروژ و سوئد اکنون یک راهبرد دفاعی بلندمدت، یک منطقه ترانزیت فرامرزی، رزمایش‌های مشترک مکرر و سطحی بی‌سابقه از یکپارچگی فرماندهی دارند. در عمل، این دولت‌ها در حال شکل‌دادن به خوشه منطقه‌ای بازدارندگی خودشان هستند؛ گروهی هم‌فکر از دولت‌ها که همکاری نظامی را تعمیق می‌بخشد تا بازدارندگی را تقویت کنند و در صورت نیاز، از دفاع جمعی گسترده ناتو نیز پشتیبانی کنند. مدل نوردیک نمونه‌ای از راه‌حل‌های انطباقی را نشان می‌دهد که ممکن است ناتو را در دوران بی‌ثباتی حفظ کند. اشتباهی مسکو برای ریسک در حال افزایش است. هم‌زمان، دولت ترامپ متحدان اروپایی را تحت فشار می‌گذارد تا مسئولیت اصلی دفاع از قاره را بر عهده بگیرد. بنابراین اروپایی‌ها باید با این وضعیت کنار بیایند.

برای تقویت بازدارندگی و توان نظامی، کشورهای عضو در امتداد مقدم گسترده ناتو به‌ویژه در مناطق بالتیک و دریای سیاه باید گروه‌های منطقه‌ای خود و شبکه‌ای قوی از مشارکت‌های دوجانبه و «چندجانبه کوچک» با همسایگان خود ایجاد کنند. منطقه‌گرایی همچنان موضوعی نامحبوب در میان بیشتر رهبران سیاسی اتحاد است؛ ناتو پس از همه، اتحادی دفاعی-جمعی است که بر امنیت تفکیک‌ناپذیر بنا شده است. اما تلاش‌های منطقه‌ای مسئولیت اصلی هم‌ناتو را کارآمدتر می‌کند و هم چشم‌انداز آمریکا برای ناتویی اروپایی‌تر را پیش می‌برد.

گروه‌های بازدارندگی به سبک نوردیک، ساختارهایی برد-برد هستند. با این حال، واشنگتن با رویکردی ثبات و گاه تهاجمی خود نسبت به گرینلند و شمال آتلانتیک، خطر تضعیف همان متحدانی را ایجاد کرده است که دقیقاً همان چیزی را تحویل می‌دهند که آمریکا می‌خواهد. ایالات متحده باید از توافق گرینلند که اخیراً امضا شد، به‌عنوان نقطه بازنشانی استفاده کند تا تلاش‌های دفاعی نوردیک را پدیدبر دیگری متحدان نیز انگیزه ایجاد کند که از این الگو پیروی کنند.

پس از حملات روسیه به اوکراین در ۲۰۱۴ بود که برخی کشورهای نوردیک شروع کردند به همکاری به‌عنوان یک ضرورت امنیتی. فنلاند و سوئد مشارکت نظامی بی‌حومرز را آغاز کردند که برنام‌ه‌ریزی مشترک زمان جنگ را نیز

در بر می‌گرفت و نروژ، با وجود پایبندی به رویکرد «ناتو اول»، به تدریج همکاری عملیاتی با دو همسایه غیر عضو ناتو در شرایط بحرانی را پذیرفت. اکنون تقسیم‌کاری در حال شکل‌گیری است؛ فنلاند عملیات زمینی منطقه را فرماندهی می‌کند، نروژ، میزان سناد منطقه‌ای عملیات هوایی است و سوئد در حال تبدیل شدن به قطب لجستیک و منطقه ترانزیت برای عملیات نظامی مشترک در شمال اروپاست.

دانمارک نیز میزان سناد منطقه‌ای عملیات ویژه است. گروه بازدارندگی نوردیک در چارچوب دفاع جمعی ناتو نیز به‌خوبی عمل می‌کند. متحدان بزرگ‌تر ناتو از جمله فرانسه، آلمان، انگلیس و ایالات متحده به‌طور معمول در فضای نوردیک در کنار شرکای منطقه‌ای عملیات و رزمایش انجام می‌دهند و شکاف‌های توانایی در حوزه‌هایی مانند اطلاعات، شناسایی و نظارت را پر می‌کنند. نتیجه، افزایش توان نظامی در «منطقه عملیات مشترک شمال غرب» ناتو است که شمال آتلانتیک و مسیرهای دریایی حیاتی، زیرساخت‌های حیاتی زیر دریایی و مناطق قطبی و نوردیک مجاور نقاط اصلی استراتژیک روسیه را در بر می‌گیرد.

این گروه‌های بازدارندگی به‌خوبی می‌توانند آینده وضعیت خط مقدم ناتو باشند. علاوه بر منطقه عملیات مشترک شمال غرب، ناتو دو برنامه منطقه‌ای دیگر نیز دارد: «مرکز» که کشورهای بالتیک و اروپای مرکزی را پوشش می‌دهد و «جنوب‌شرق» که ترکیه و بالکان را در بر می‌گیرد و هر کدام منطقه عملیات و شبکه مرکز فرماندهی خود را دارند. دولت‌های این دو منطقه باید از الگوی نوردیک پیروی کنند و ابتکار تقویت پیوندهای چندجانبه کوچک خود را در چارچوب ناتو به دست بگیرند.

اما بالتیک از یک لایه چندجانبه کوچک جامع‌تر شبیه «همکاری دفاعی نوردیک» سود خواهد برد. در عمل، این رویه می‌تواند به معنای هماهنگ‌سازی برنامه‌های دفاعی ملی، انجام رزمایش‌های مشترک و اشتراک ذخایر موشکی برای سامانه‌های پدافند هوایی باشد. همچنین می‌تواند ادغام پرتابگرهای هیمارس برای توان آتش مشترک، یکپارچه‌سازی بهتر مشارکت‌های ملی در خط دفاعی بالتیک و بهره‌برداری مشترک از شناورهای بدون سرنشین برای نظارت بر دریای و زیرساخت‌های زیرآبی را در بر بگیرد.